

211105

Glaserbach, 1946 m. vascario 23 d.

[illegible]

Elagu Esti

ESTU NEPRIKAL'SOMYBES SVENETS PROGA.

Denn es gebot
Der ewige Gott
Den Völkern Farben zu halten -
Kein Raum ist frei für ein fremdes Volk
In heiliger Erde der Balten.

Šio nežinomojo autoriaus žodžiai ilgiai atskleidžia pabaltiečių laisvės troškimus ir charakterizuoja šią tautą subrendimą - gyventi nepriklausomu gyvenimu, kuris iškovojoamas tik krauju ir ugnimi. O Baltijos pajūryje dažniai parausdavo nuo kraujo ir ugnies: čia laisvai šeiminkaudavo vokiečių kalavinių ku ordenas, vėliau švedai, dar vėliau šis kraštas kentė rusų priespaudą. Napoleono ir didysis karas, paskutiniu laiku ištikusios šio karo nelaimės ir okupacijos paženklino nekaltų žmonių krauju šio krašto lygumas ir kalnelius. Del to ši žemė yra mums šventa ir brangi!

Kalbėdami apie pėbaltiečių pėngyvėntus istorinius įvykius, negalime išskirti iš jų bendro likimo maųytės estų tautos, turin-
čios virš milijono gyventojų. Estai nėra, kaip latviai ar lietuviai,
aiščių gimikės; jie priklauso, kaip ir suomiai, prie suomiškos kil-
mės nearijų tautų, vadinamų ugriais-suomiais. Tačiau išgyventos is-
torinės valandės daugeliu atžvilgių yra mums bendros. Turime pripa-
žinti, kad estų tautiniai keliai, lygiai kaip lietuvių, yra dygūs
ir sunkūs. Istorinės nelaimės juos, kaip ir mus, lygiai ištikdavo,
tik, žinoma, su tuo skirtumu, kad Lietuva buvo joms atsparesnė ir
sugebėjo žymiai aikščiau sukurti savo valstybę, kuri pasiųžymėjo ver-
žlumu ir susirindėjo savo gerijum. Estų gi valstybės ikūrimo data -
1918 m. vasario 24 d. Šiai dienai maųytė estų tauta, kuriai mes jau-
čiame daug simpatijų, buvo jau senai pasiruošusi ir tam subrendusi:
ji turėjo žymiai didesni inteligentijos kadrai, kaip mes. Ir kada Pa-
baltijo kraštuose suliepanojo laisvės kovos, estai, lygiai kaip ir
mes, rarsiai gynė savo laisvės teises, legalėdami aukų.

Po nepriklausomybės kovų, sukūrus nepriklausomą demokratiją, pagrindais valstybę, kurios pirmasis ir paskutinis prezidentas K. Pats, estai rengėsi i kultūrinį darbą. Dar 17 šimtmetyje Gustavo Adolfo įkurtas Tartu universitetas kasmet turėjo apie 4.000 (tęsinys 2 psl.)

(atkelta ič 1 pal:)

studentu, 1923 m. ikurta Taline Aukštoji Technikos Mokykla ir Konservatorija; Tartuose išteigta Aukštoji Meno Mokykla. Be to, reikia pažymėti, kad esu berachiu visai nora, o baigusiu aukštąjį mokslą, lyginant su gyventojų skaičiumi, turį didžiausią procentą visoj Europoj. Estai turi garsiu mokslų kultūros žmonių, kurie savo nuopelnais išgarsėjo už savo valstybės ribų. Žymiausių savo tautinių rasytojų jie laiko Tommešare, iškilusį 5 tomų romanu "Teisybė ir teisė". Žymiausia jų poetė yra Maria Under, o žymiausias dramaturgas - Kitzberg. Eduardt Wiiralt - pasaulinio masto grafikas, kurio kūrinių savo laiku buvo rodomi ir Kaune meno parodose. Iš muziku, tenka pažymėti kompozitorių Aaw, išgarsėjusį "Vikingu" opera.

Nors estu valstybė yra jauna, tačiau kultūriškai subrendusi ir pajėgi. Tik paskutiniuoju metu įvykiai estu tauta, kaip ir mus, smarkiai sukrėtė, lualino kraštą, smarkiai apgriovė miestus, išblaškė žmones. Tačiau reikia tikėtis, kad istorijos gairės pakryps, ir estai, kaip ir mes, vėl džiaugsimės Baltijos pajūriu.

Nepriklausomybės šventės proga, minint 28-ąsias metines, nuoširdžiai linkime savo kaimynams estams ugdyti ir stiprinti naujas jėgas Nepriklausomai Estijai.

A. M.

LAISKAS IS INSBROCKO

Sveiki, broliai, salzbūrgiečiai !

Kad jau zinotumėt, kaip mes gyvenam! Štai ryt prasideda atostogos. - Šiandien paskutiniai colloquiumai - ir ko tik tada mes nedarysim. ir i kalnus lipsim, ir i muziejų eisim, ir i Salzburga važiuosim, ir rogatėmis važinėsim, ir dar visa eilė gėrybių laukia. tu keliu atostogu dieną. Beje, i Salzburga privatus asmuo gali gauti leidimą tikrai tada, jei jam kas telegrafuoja apie kieno lėre nirti.

Insbucke pavasarēja, vadīnās varva ir dar kartā varva. Lūo
stogu ant n. osies, o nūo n. osies teška i šaligatvi. O kai viskas
jau ievārva, tada nakti truputi pašingā, ir vēl istorija kartoja-
si nūo pradžios. Bet tai diekai - viska atperka akina, "baltieji
kalnai", vainikuoja kiekviens, i kur ji bēkreiptum, zvilgsni. Ste-
buklingieji balti kalnai, kurio saulei tekait šviesai pūsvai at-
simusa mēlynamo daiguje, o jai leidziantis - matiniai dydai aukušo-
tomis viršūnēm raudolame fonē. Neišsēmami, neatzižūrimi - palvū
žaidimai. Laiminga Pupa, kuri kita savaitā vāžiuoja i kalnus - i
slidziu kursus.

Pērcita sekma diena atvērtēm "finis seme-tri". Dalyvavo pranciāzai, kuriņos mēsu mērgaitēs atropiāi šokdino, austru, latviu

(testing 3 pri)

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo 3 ooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

ATOMINĖS BOMBOS IŠDAVIMO AFERA KALDOJE

Nauji suėmimai

Otava.- Kaip II S praneša, Kanados vyriausybė įsako naujai areštuoti šešis asmenis, kaltinamus parūpinimu slapto informaciją vienai šnipų organizacijai.

Taip pat vakar ministras pirmininkas Mackenzie King pirma karta viešai pranešė apie slapto špionažo organizacijos egzistavimą. Du iš suimtujų esą aukšti Otavos pareigūnai.

Vašingtonas.- Vakaro užsienio reikalų ministras Byrnes dalyvavo viename slaptoje atominės bombos paslapties išsaugojimą liečiančiame senato posėdyje. Prezidentas Trumanas pareiškė visišką savo įsitikinimą turimomis priemonėmis šiai paslaptčiai išlaikyti.

Posėdį baigiant, pirmininkaujas MacMahon pareiškė poną Byrnes pakartojus savo nuostatymą, kuriuo atominės bombos paslapties išdavimo tardymopavedimas - grynai vyriausybės reikalas.

(atkelta iš 2 psl.)

ir estu studentai. Žodžiu, tikras tautų susiartinimas. Aukštųjų svečių kambaryje buvo pasakyta labiausiai prakalbą, kuri os tapo išverstos į daugybę kalbų ir sudainuota visokiom kalbom daina. O "liaudžiai", atsiprasant, kuri buvo susirinkus kambary prie virtuvės, Henrikas pasakė nepaprastą kalbą, kurios jau versti į jokią kalbą nereikėjo.

"Aukštajam luomui" alchemiku buvo pagamintas specialus cleksyras, toks stebuklingas skystymelis, nuo kurio tas "aukštasis luomas" po to tris dienas susirietęs vaikščiojo, o "liaudis" iš to turėjo nemažą pramogą.

Beje, dabar toks idomus paštas - staiga, taip sau apie pavasarį gauti laiška iš Salzburgo su Kalėdiniais sveikinimais ir plotkele. Gal net geriau vėliau, negu niekad - tai bent turi žmogus aiškų "Überblick" iš praeities į dabartį.

Ko gero, dar Vytautis nepavęs - reikia baigti. Valio Jums!

Jamiausioji iš
"Trijų mergelių namų"

Vasario mėn.

oooooooooooooooooooooooooooo 4 ooooooooooooooooooooooooooooo

IERAMUMAI KAIRE BAIGTI

Kairas. - Kaip Reuteris praneša, prie visų karinių ir viešųjų pastatų buvo išstatytos Egipto armijos sargybos. Miesto gatvėse matyti išdaužyti langai bei apdugę pastatai. Oficialiomis žiniomis viešuoji smena buvo užmušta ir 100-200 sužeista.

Po ministro pirmininko Sidky Pašos pranešimo, kad jis: "išpejas gyventojus, jog vyriausybė" griebs visokių priemonių, kokias ji tik gali panaudoti, mieste tvarkos ir susiekimo atstatymui", buvo grįžta vėl prie normalaus gyvenimo. Studentų ir darbininkų taryba užvakar išleido į tautą atsisveikimą, kuriame reikalaujama nesigriebti jėgų, o tik remti nuomonę, jog britai privalo kuo greičiau iš Egipto atitraukti savo kariuomenės dalinius.

NELAIME UNOS ANGLIŲ KASYKLOSE

Reuterio pranešimu, dingsta visos viltys išgelbėti Unos anglių kasyklose užvers uosius darbininkus. Vieno sprogimo metu buvo užgriauta apie 500 vyrų. Iki šiol rasta 59 gyvieji ir 16 lavonų. Nelaimė pareikalavusi 440 aukų, jų tarpe 3-ju britų karinės valdžios valdininkų.

KARALIŠKOJO INDIJOS LAIVYNO STREIKAS

Londonas. - Ministras pirmininkas Attlee praneša šiandien Žemutiniam Rūmams apie Karališkojo Indijos laivyno sukilėlių streiką. Maistiniukams esą pranešta, kad bus priimtas tik besalyginis pasidavimas. "Bombėjus ir Karachi" - kalbėjo ministras toliau - "yra pakeikamai kovos pajėgų sukilimui sumalsinti. Karališkojo laivyno laivai artėja prie kautynių arenos. Indų kongreso partija oficialiai pareiškė sukilime nedalyvavusi, bet komunistai bandė parodyti savo simpatijas streikui".

Bombėjus. - Reuterio pranešimu, britų kariuomenė turėjo du suširėmus su tūkstančiais civilių Bombėjaus gyventojų, prisidėjusių prie streikuojamos laivyno įgulos.

GENEROLAS KÖNIG RETRO KLAUSIMU

Prancūzijos kontrolinės komisijos atstovas generolas J. König motyvavo Prancūzijos pasipriešinimą centralinės vokiečių valdžios sudarymui.

Prancūzija reikalaujanti pilno Rhuro srities internacionalizavimo. Ši sritis, gen. König manymu, turi būti okupuota, kartu dalyvausiant ir Didžiajai Britanijai. Jei tai nebūtų padaryta, tai ji reikalausianti susikinti jos ekonomini pajėgumą.

oooooooooooooooooooooooooooo

5

oooooooooooo ooooooooooooooooooooooooooooo

TRUMPOS ŽINIOS

I kardinolus nekeltajam Olandijos arkivyskupui de Jong, ligos dėliai negalėjusiam asmeniškai atvykti į Vatikaną konsistorija kardinolus skrybėlę bus nusiusę lektuvu.

+++

Žiniomis iš Čiunkingo 10.000 kinų studentų suruošė demonstraciją prieš bolševikus. Jų šūkis: "Vėlykime mūdžiūriją nuo rusų".

+++

Hilversume radijas praneša, kad Olandijos parlamentas paskyrė Indonezijos padėčiai tirti delegaciją iš šešių atstovų.

+++

Norvegija nutraukė kaltinimą prieš Knuta Hamsuną, kaltinimą valstybės išdavimu. Kaltinimo nutraukimo priežastis - senas amžius ir proto susilpnėjimas.

+++

Prancūzijos ministerių taryba nutarė nusiųsti Užjūrio Reikalų ministrui sudaryti sutartį su Didžiąja Britanija dėl perleidimo Togo ir Kamerūno kolonijai Sąjunginių Tautų igaliotinių tarybai.

+++

Vienas dukštas Kinijos valdininkas pasakė, kad Kinijos vyriausybė nori palikti nesustiprintą 8.000 km. ilgumą sieną su Sovietų Sąjunga, panašiai kaip kad turi JAV su Kanada.

+++

SSSR Vyr. Tarybos Prezidiumas nutarė 1946.III.11 d. Maskvoje susaukti SSSR Tarybos pirmąją sesiją.

+++

Vašingtono gimimo dienos proga Anglijos ministras pirmininkas Attlee per radiją pasakė kalbą, pabrėždamas, kad ryšis tarp Didžiosios Britanijos ir Amerikos šiandien yra daug tamesnis, kaip kada nors anksčiau. Attlee tarp kitko pasakė: "Šiandien, Jungtinių Tautų konferencijos pabaigoje, stovime ant naujos eros slenksčio, tačiau ne su optimizmu, o su pasiryžimais auginti didžiulius sunkumus."

+++

Reuterio pranešimu, vakar pasibaigė naujų kardinolų paskyrimo iškilmės. Seni ir naujai išrinkti kardinolai susirinko pas Šv. Tėvą slaptam pasitarimui. Popiežius paskyrė kiekvienam naujai išrinktam kardinolui po aštuonių metistų papuoštą žiedą su specialiai išgraviruotu įrašu. Pabaigoje atliko popiežius Pijus XII tradicinę apeigą, įpareigojantis kardinolus tylėti ir kartu, kur reikia, pareikšti savo nuomonę.

+++

Anglijai šis metais galima bus nusipirkti batų iš dirbtinės medžiagos, vadinamos "PVC". Ši medžiaga esanti lengva, nepralaidžianti vandens, labai patvari, savo išvaizda primenanti veršio odą. Iš tos medžiagos bus padaryti ir kalnų batai, su priklįnojamaisiais puspėdžiais iš tikrų odos.

+++

Skelbimas:

Pirmadienį, mūsų Ramovėje, ponas J. Senkus skaitys paskaitą.

"Lietuvos Kultūrinis Gyvenimas Nepriklausomybės laikais" paskaitos pradžia 18 val.

+++

oooooooooooooooooooo 6 ooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

TRUMPOS ŽINIOS

+ + +

Japonijos vyriausybė prašo vyriausio santarpiškų karinių pajėgų vada gen. Douglas MacArthur pagalbos padėti trims mil. japonų perkelti iš rusų užimtų gričių (šiaurinės Mandžūrijos, Šiaurės Korėjos, Sachalino ir Kurilų salynų).

+ + +

Žemutiniuose Rūmose sukėlė dideli susidomėjimą Labour atstovo A. Woodburn pareiškimas. Jis, būdamas generāliniu lektuvų pramonės sekretoriumi, pats yra matęs raketą, galinčią skristi 5.800 km./val. greičiu; tas duoda galimybę nusiųsti raketą per pusrandį į JAV. Toliau pareiškė, kad jau esą galima numatyti laiką, kada britų paštas į JAV bus siunčiamas raketomis.

+ + +

JAV žemės ūkio ministerija praneša, kad dėl per daug apkrauto transporto geležinkeliais, JAV negalės nusiųsti į Europą numatyto 6 mil. to kviečių, skirtų pirmajam 1946 metų pusmečiui.

+ + +

Vienas aukštas Kinijos valdinkas užvakar pareiškė, kad Kinijos - Sovietų Sąjungos problema yra dvejopa: abipusio draugiškumo išvystymo klausimas ir išsiaiškinimas, ar kinų komunistai tikrai gauna visas direktyvas iš Maskvos.

+ + +

Maskvos radijas praneša: generalisimas Stalinas užvakar priėmė Irano ministro pirmininką Sultaneh. Priėmimo dalyvavo ir užsienio reikalų komisaras Molotovas.

Pasitarimai jau yra prasidėję.

Sultaneh yra persūdelegacijos vadas, kurios tikslas - aptarti Irano - SSER ginčus. Vakaro ministro pirmininko garbei Molotovas surengė vakšes.

+ + +

Pasitarimai tarp Ispanijos sosto įpėdinio Don Juan'o ir gen. Franco, kurio tikslas - perduoti valdžią Don Juan'ui, nutrūkę, nes Don Juan'as norėjęs palenkti į savo pusę įvairias Ispanijos politines partijas ir grąžinti politinę laisvę.

+ + +

Į Maskvą atvyko Mongolijos respublikos prezidentas - maršalas Choi Balsen. Ji sutiko sovietų užsienio reikalų komisaras Molotovas, jo pavaduotojas Lozovskis ir valstybės saugumo komisaras gen. Erlukovo.

+ + +

Anglijos ir Vales teismuose randasi daugiau kaip 30.000 skyrimosi prašymų. Tai yra trigubai daugiau, nei 1939 m. Viso karo laike paduotųjų prašymų skaičius siekia maždaug 100.000. Šių skyrybų priežastys, Londone vyskupo nuomone, yra karas.

+ + +

Austrija komisija, tyrinėjanti garsojo Austrijos dirigento Furtwängler, kaltinamo bendrabaviu su naciais, klausimą, pakvietė Furtwängler diriguoti vieną koncertą Vienoje. Tam dar yra reikalingas Kontrolinės Santarpiškų Tarybos sutikimas.

+ + +

Laikraštis leidžia ir redaguoja spaudos darbuotojų kolektyvas.